

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplača 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija Poljanska cesta št. 32.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in veljá tristočna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je na Poljanski cesti h. št. 32.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2 6. uri popoldne.

Štev. 44.

V Ljubljani, v petek 22. februarija 1884.

Letnik XII.

Govor poslanca dr. Tonklija, poročevalca državnozborske večine gledé izjemnih določil za Dunaj in okolico.

(Dalje.)

Kar se tiče ugovorov, ki se jih je levica te visoke zbornice proti ravnokar vpeljanim izjemnim določbam posluževala, lahko z mirno vestjo rečem, da so se vsi razprostirali čez vse mogoče predmete, vprašanja, pozivanja in dvomljivosti, čez prostost, ki je v nevarnosti, čez socijaldemokratizem itd., stvaren pa ni bil nobeden.

Saj menda vendar le gre za vprašanje: „Ali je imela vlada pravico določiti postavo od 5. maja 1869 ali ne? Večina gospodov predgovornikov izrazila se je nevgodno o določbi, ki pa ni tolike določbe, kakor pa postavo od 5. maja 1869 zadevala povdarjajoč, da se nobeni izvrševalni oblasti ne more dati toliko obsegajočih pooblastil. Ako bi bilo to resnično, zakaj pa gospodje levičarji niso proti glasovali takrat, ko se je postava o izjemnem stanu prvokrat kovala? Tedaj imeli ste večino in prav v svojih rokah imeli ste pravico postavu sprejeti ali pa jo odbiti, ali pa jo tako prirediti, da vam bi bila pristovala.

Ali kaj pak? Tedaj se vam je postava prilegla in zato ste glasovali za njo, in če se je že v takratni debati nek moj somišljenik pomenljivo izrazil, kakor je tega gospod predgovornik omenil: „hodie mihi, cras tibi“, moram tukaj povdariti, da se je zmotil; kajti izjemna določila od leta 1868 niso bila naperjena proti anarhistični druhali (čujte! na desni), ona niso bila naperjena proti navalom, ki so družbinskemu življenju osobni varnosti in premoženju nevarni, temveč pa so bila naperjena in to v prvi vrsti proti vam, neljubi politični opozicijonalni stranki. (Tako je! na desni.)

Da je to res, sta nam v dokaz odstavljena člana 12 in 13 temeljnih postav od 21. decembra 1867, v katerih se govori o pravici društvovanja in zborovanja in pa o tiskovni svobodi. (Tako je! na desni.)

Danes, gospoda moja, je čisto druga. Danes ne gre z izjemnimi določili proti kaki politični stranki in da bi tudi bila najbolj trmoglava opozicija proti ustavi.

V tem obziru moram že popolnoma vladi zapupati, kakor se nam je izjavila, kajti nimam ga vzroka do nezaupnice. Ako bilo bi pa šlo za to (za zatiranje kake stranke), verujte mi, da bi jih noben desničar ne bil potrdil.

Danes imamo vse druge reči pred sabo. Družbinski red in osobna varnost sta v nevarnosti, kar tudi vsi gospodje iz levice priznavajo; vsi nam potrdijo, da se je anarhistično rogoviljenje že toliko razprostrlo, da je ono osobni varnosti nevarno postalo. Ako pa nam to priznate, morate tudi priznati, da vlada ni le pravice imela, temveč je bila tudi njena dolžnost, da je odmah v roko vzela postavu, ktera jo za tako postopanje pooblaščuje.

Ona se je je morala poslužiti, ko je sprevidela, da ji z navadnimi sredstvi ne bo več shajati mogoče, kar le edino vladna oblastnija sama zamore presoditi in le njej je mogoče naznaniti čas, kedaj da se ji izvanredni pripomočki potrebni zdé. Ona se je toraj jasno izrazila, da si z navadnimi sredstvi nič več ne upa uspešno pobijati prekucijske osnove in da neogibno potrebuje izjemnih določil, katerih ji ni parlament, temveč postava od 5. maja 1869 o roko stisnila.

Večina odborova je pri prvem preiskovanju tega vladnega predloga le samo na to gledala, ali je tako postopanje opravičeno ali ne in še na misel ji ni prišlo, kar se ji je včeraj podtikalo, da je premišljevala, ali morda ne zgubi zmožnosti vladanja, če bi ne privolila izjemnih določeb in če bi s tem morda sedanji vladi ne spodkopala tal. Kaj tačega večini ni bilo nikdar v mislih, pač pa je preiskavala dogodke, ali je res prišel čas, o katerem se o postavi od 5. maja 1869 bere, „da se prikazuje na dolgo in široko veleizdajsko rogovilstvo, ki je tudi osobni varnosti sovražno“.

Tukaj se mi zdi potrebno povdariti, da ste se mi ravno besedi „se prikazujejo“ od poročevalca

levice oponašali. Na to le odgovorjam, da ste ravno ti dve besedi v postavi zapisani, in ako je večina odborova se teh dveh besedic poslužila, je s tem le dokazala svojo vestnost, da se je držala postave od besede do besede ter je ni nikjer prestopila. Ker so se toraj taki veleizdajski in osobni varnosti sovražni dogodki resnično pokazali, večini odborovi vendar ni bilo mogoče nič več tajiti, da ima vlada pravico, da celó dolžnost poslužiti se izjemnih določil.

Dalje se nam oponaša, da se je izjava vlade sprejela o vtelnjitev, vsled ktere se ona le v zatiranje prekuehov teh postav poslužiti meni. Tukaj moram vas opozoriti, kaj se je v odboru godilo. Ondi so to izjavo levičarji tako rekoč izsilili, in vlada se tudi ni dolgo pomišljevala, ter jo je napravila. Komaj pa se je to zgodilo, že so nekteri gospodje glas zagnali, da izjava ne zadostuje, drugim se je pa celó odveč zdela. S takimi gospodi je ravno težko obravnavati, ki najpoprej na izjavo silijo, potem pak jo za nezadostilno ali pa še celó za nekaj odveč smatrajo.

Ni mi sicer znano, kaj so gospodje z izsilstvom tiste izjave nameravali. Večina odborova morala si jo je pa zapisati in včeraj je tudi že prvi govornik večine, grof Hohenwart, vzrok navedel, zakaj da je tako naredila. Kazalo se je s tem na važnost odstave temeljnih postav, ob enem pa opozorilo, da jih ni tako lahko odstaviti. Drugi vzrok je pa ta, da vlada v svoji izjavi priznava, da se bodo te določbe edino le v zatiranje rovarsko-veleizdajskih in osobni varnosti nevarnih prekucij porabile, da se pa nikakor ne mislijo proti političnim strankam v roke jemati. Gospodje na levici nobene prilžnosti ne opusté, da bi desnice v tej visoki hiši ne smatrali sovražne dunajskemu prebivalstvu. Jaz vas lahko zagotovim, da ni nihče izmed nas Dunajčanom sovražen, kar se pa mene samega tiče, moram vam reči, da sem svoje univerzitetne študije na Dunaji dovršil, toraj tukaj najlepša leta svojega življenja preživel. Priznati moram, da sem Dunajčane spoznal, da jih cenim in spoštujem in vam povem, da so tako pošteni in imajo take krepkosti in last-

LISTEK.

Vlada Leopolda I.

(Konec.)

Leta 1686 hoče cesarska armada oblegati Budo. Nemci, Francozi, Italijani, Angleži in Španjci se pridružijo cesarskim kot prostovoljci. Cesarska armada je štela 90.000 mož.

Vojvoda Karol in knez bavarski se vržeta s 50.000 mož močno armado na Budo. V trdnjavi je bilo 16.000 bojevnikov, pod pašo Aburrahmanom, starim skrčenim bojnikom. 18. junija začne se vojni ples, od ene strani naskakuje zidovje Karol, od druge knez bavarski. 22. julija zleti v zrak glavna turška orožnica, pa Turki se bojujejo kakor levi, ravno tako cesarski.

Trdnjavi priskoči na pomoč veliki vezir s 50.000 vojaki. Trikrat skuša prodreti v trdnjavo, pa zastonj, le 300 Turkov se prerine v mesto, a padlo jih je do 8000. 2. septembra se mesto podá. Prvi je bil na ozidji prejšnji Tököljev polkovnik Petne-

házy; Abdurrahman pade z mečem v roci, in preko njega derejo cesarski v trdnjavo. G. Dimitz poroča: „Ko je stala cesarska vojska pred Budimom, postila se je Ljubljana ob kruhu in vodi (dne 1. septembra l. 1686). Slovesna procesija je šla k sv. Petru, prosit zmage krščanskemu orožju. Dne 6. septembra sta prinesla dva kurirja veselo oznanilo o zmagi Budimski.“

Med tem se zbira krščanska vojska za prihodnje leto 1687. Veliki vezir je imel zbranih okoli 60.000 mož pri Oseku.

Vojvoda Karol hiti mu z enako močno vojsko nasprot. Skoz močvirja in gojzde pelje pot krščanske junake. Naenkrat stojé nasproti turški armadi. Karol naskakuje dva dni turški tabor, pa zastonj. Ne kaže mu družega, kakor se vrniti, ker svet je bil zeló pust. Veliki vezir gré z vojsko za njim. Pri Mohači, kjer je bil leta 1526 padel Ludovik II., vname se boj. Cesarski zmagajo, vpleni do 100 topov, ter pobijejo 10.000 Turka, 12. avgusta. Posledica te zmage je bila, da se podá mesto za mestom, kot: Osek, Petrovaradin, Vukovar, Ilok, Karlovci, Požega in Črnek. Tudi Sedmograška se 9. maja leta 1688 odpové vsi zvezi s Turki. Sredi zime pade tudi Munkač, zadnje zavetje Tököljevo,

ktero je branila njegova soproga Helena Zrinjska cela tri leta.

Leta 1688 je moral vojvoda Karol zaradi bolehnosti prepustiti vrhovno peveljništvo knezu bavarskemu Emanuelu. Cesarski osvobodé Stolni Beligrad, Kostajnico, Dubíco, Gradiško in Brod. Od Oseka se valí cesarska vojska proti Belemu gradu ob šumeči Savi. Turški poveljnik zapusti Beligrad ter odrine proti Semendriji, pustivši v Gradu močno posadko.

15. avgusta začno cesarski streljati na trdnjavo, 6. septembra jo naskočijo od petih strani, na čelu jim knez Emanuel. Beligrad se podá, cesarski vpleni 77 velikanskih topov. V istem kiosku, kjer je l. 1683 sultan Mohamed IV. pričakoval poročila o zmagi pred Dunajem, prosijo kneza pomirja turški poslanci. Pa Turek je moral iz Avstrije!

Po zimi od l. 1688 močno do poletja prihodnjega leta so se pogajali turški poslanci o miru na Dunaji. Pa ker ste zavezni državi Benetke in Poljska od Turkov preveč tirjali, razbili so se vsi dogovori. Ker se je pa Nemčija ob enem vojskovala zoper Ludovika XIV., mogli so princea Ludovika badenskega le slabo podpirati. Imel je le kakih 24.000 mož ob Moravi v Srbiji. Ob levem bregu Morave

nosti, ki jih drugod ne dobite kmalo. Da bi toraj mi proti temu prebivalstvu sovražno postopali, tega si pač ne morete misliti od nas in če bi bili mi izjemna določila v tem smislu smatrali, bi izvestno ne bili za nje glasovali. Odborova večina, in jaz mislim da tudi cela desnica tako misli, da, kadar sta javni red in osobna varnost v nevarnosti, ju je treba varovati. V varstvo Dunajčanov postavili smo toraj to določbo in ne iz sovraštva do njih in zatoraj nimamo le pravice, temveč tudi dolžnost za obrambo osobne varnosti Dunajčanov skrbeti. To se je pa zgodilo, ker smo odlok visokega ministerstva za opravičen potrdili.

Gospodom na levici zdi se vsled te naredbe prostost v nevarnosti. Ako bi bilo to res, je ona že davno bila v nevarnosti vsled postave od 5. maja 1869 in takrat je bila tukaj večina vaša. Ako bi bili vi resnično mislili, da bo ta postava kedaj prostosti nevarna, bi jo izvestno ne bili napravili. Da, gospoda, prostost je zlahkni cvetlici podobna. Zlahkno cvetlico mora vrtnar na vrtu gojiti, in oplevati jo mora; ako bi jo v plevelu pustil, zlahkna cvetlica bo poginila, bo zamrla. Kaj pa je plevel, ki prostost duši, družega, kakor veleizdajsko, anarhistično rovanje, katero je osobni varnosti sovražno! Le naj se pod vašim pokroviteljstvom ta še nadalje razvija in tedaj bote še le prav v nevarnost postavili prostost. Če bote pa svojo skrb na to obrnili, da se ta anarhistična osnova zatara, ki je celemu družbinskemu redu nevarna, da se bomo uspešno proti njej bojevali, tedaj skrbeli bote še le, da se prostost ohrani, kajti ona je le v pravni državi mogoča. Pravna država pa zahtena, da se postava spolnuje, da se veljava izvrševalne oblasti spoštuje in visoko ceni. Kjer tega ni, ondi ni pravne države, ondi je prostost v nevarnosti. Izjemne naredbe so toraj proti takim rovarskim nakanam namerjene, ki spodkopujejo družbo, osobno varnost in prostost v nevarnost spravljajo, toraj je tukaj oponašanje popolnoma neopravičeno, da so izjemne določbe prostosti nevarne.

(Konec prih.)

Antisemiti.

Dandanes se mnogo govori, piše in čita od antisemitov, antisemitizma in njegovih nakán; malo se pa potrudi reč prav razumeti. Mnogo jih je, ki antisemitov nimajo za družega, kakor ropnike, tatove in požigalce, zlasti se tako misli o ogerskih antisemitih — znabiti tudi avstrijskih, ker njih vodja hoče biti slaboglasni g. Schönerer.

V pojasnilo tega naj sledi tū izpisek iz programa (vodil), kterege je objavil državni poslanec Ivan Simony v „Westung. Gränzboten“. Glasi se tako-le:

„Ohraniti hočemo delalni, meščanski in srednji stan. Namesto nezdravega nihilizma hočemo varovati zdravo jedro vsake vere in spoznanja. Hočemo, da bode državni zbor res narodno zastopstvo, ne pa smešna komedija. — Nočemo pa, da bi Jud s svojo umazano moralno (nauk o nramnosti) in s svojimi še bolj umazanimi pojmi o časti

družbo ostrupljeval, pohujševal in vse le v tvarinsko grudo spreminjal, ter nas tako oropal vseh boljših idealov (nazorov). Imeti hočemo državo, v kateri se za vstanovljanja (bank in drugih denarnih zavodov), za liberalstvo in prekanjeno goljufijo ne delajo redovi in baronski naslovi. Nočemo družbe, v kateri drug družega goljufa in mož beseda nič ne velja, v kateri so goljufive „kride“ in velikanske goljufije tako na dnevnem redu, kakor najgroznejši in najpredrzniji umori. Tako družbo hočemo, v kateri živi verno spoštovanje do bližnjega in vernih nazorov, v kateri pošteno delo, poštenje in zares vsem koristne storitve (iznajdbe itd.), bodi si na tvarinskem ali duševnem polju, najdejo plačilo, počastilo in priznanje.

Dobrega zrna izročil naših očetov, ki so bili slobodni rod, nočemo od sebe metati, ampak dalje razvijati na podlagi slobodne enakosti. Kar zahtevamo, kar imamo tirjati glasno in najstrogejše, je enakopravnost. Kdor koli si dovoli silovito dejanje, naj bi tudi le okno zdobil, naj bo kaznovan po vsi ojstrosti postave. Nasproti pa hočemo, da pravica in postave za nas ravno tako veljajo, kakor za Jude.

Hočemo, da se nam štiti sloboda združevanja in govorjenja tudi takrat, kadar ne možujejo v družbah le Judje. Hočemo toraj slobodo vesti, duha, besede in tiska. Nočemo pa enostranskega omejevanja tiskovne slobode, kakor je dejanstveno obstajala pod Tiszovo vlado. Vvožena je bila naša tiskovna sloboda; najnenravniša literatura, da, sramota v besedi in sliki, zaničljiva žurnalistika (časnikarstvo), ropolovstvo in revolverstvo, ki je prodiralo v svetišče družin, je imelo slobodno polje, ker je bilo v rokah Judov.“

To bomo zahtevali z vsemi pripomočki, z vsem povdankom (po postavni poti). Vlada naj se imenuje Kallay, Szecsen, Appony, zgolj može, ki jih osebno visoko čislamo; vlada pa, ktera nam bo te zahteve pod katero koli pretvezo odbijala, taka vlada bo pala, hitrejše in brezslavnejše, kakor Tiszova vlada.“ Tako „Westungar. Gränzboten.“

Temu programu, takim vodilom menda ni veliko ugovarjati; taki antisemiti (protižidovi) smo vsi in vsi poštenjaki, bodo naj kterege kraljestva, ktere narodnosti hočejo. Možje, ki tako govoré, se gotovo ne bodo vspozabljevali ter delali poulične nereda s pretvezo protižidovstva.

Da so antisemiti nekako slaboglasni postali ter ob dobro ime prišli, je bilo krivo to, da so se tu in tam vodstva polastili slaboglasni možje, ki so po Ruskem, Ogorskem in drugod res poulične nereda delali, da so dosegali druga slaba namena. Takih pouličnih neredov so bili pa tudi mnogokrat krivi ter so jih provzročevali judje sami s svojim res čez vse umazaniam obnašanjem in svojo ošabnostjo zlasti pa v časnikarstvu. Naše trdno prepričanje je, da, dokler visoke vlade vzajemno ne bodo zabranile nesramnega judovskega postopanja v časništvu, toliko časa vlade same ne bode prišle do pravega spoštovanja, do dostojanstva v vseh strokah in tudi ne do za uspešno vladanje potrebnih moči, še manj pa krščanski svet do blagostanja in miru.

pri Batočini trčite skupaj sovražni vojski. Dasi je bilo Turka do 70.000, vendar jih Ludovik badenski premaga 30. avgusta 1689, 3000 potolče ter 200 topov in 1000 velblodov vpleni. Turki se razpode proti Sofiji.

Avstrijska armada je zasedla turško ozemlje dol do Niša. Mnogo slabše pa se je godilo cesarskim, ko postane v novembru 1689 veliki vezir Mohamed Köprili. Bil je zelo varčen ter tudi skrbel, da se je na sultanovem dvoru manj potrosilo; celó zlate in srebrne posode je ukazal stopiti in tako je napolnil vojaške blagajnice, ter nabral zopet močno vojsko.

Avstrijska vlada pa je le slabo podpirala svojo vojsko, ker glavna skrb je bila obrnjena proti Franciji. Posledica tega je bila, da so cesarski v nekaj mesecih zgubili pridobitve pretečenih dveh let. Podá se Turkom Vidin, Semendrija in Beligrad, celi avstrijski polki so bili vničeni in nekaj stotin topov je pograbil Turčin.

Do 30.000 Srbov se je izselilo iz Srbije in Bosne, ter naselilo ob desnem bregu Tise. Sedaj še le se spomnijo na Dunaji svoje vojske proti Turku, ter spravijo na noge do 85.000 mož. Koncem leta 1691 se obrne mejni grof Ludovik proti Zemlinu, kjer je stala turška vojska v taboru. Ker

je bil tabor po navodu francoskih častnikov dobro utrjen, se ga grof ni upal prijeti, temveč se vrne proti Slankamnu. Veliki vezir se vzdigne za cesarskimi in 19. avgusta se prične boj. S prva je šla slaba cesarskim. Vsi naskoki so bili odbiti od Turkov, in na Donavi je podlegla avstrijska eskadra. Ko pa fzm. Dünwald s svojimi konjiki na levem krilu turške vrste pretrga, vrže se tudi desno krilo z novim pogumom na sovražnika, in zmaga je bila sijajna.

Padel je veliki vezir, poveljnik janičarov, 18 paš, in do 20.000 mož. Pa tudi avstrijska vojska je zgubila do 7000 bojovnikov. Sedaj se obrne mejni grof proti srbski stolici, toda bližala se je že zima.

Leta 1692 ni bilo posebnih bojev, ker je nalezljiva bolezen razgrajala v turški in avstrijski vojski. Tudi leta 1693 ni bilo Avstrijeem vgodno. Princ Karol Croy oblega več tednov Beligrad, a ničesar ne opravi. Avstrija ponuja Turkom mir, pa ti se za to ne zmenijo. Tudi Caprara l. 1694 ničesar ne opravi.

Leta 1695 pride cesarskim na pomoč Friderik Avgust, volilni knez saksonski, z 8000 možmi, ter prevzame poveljništvo. Dasi velikan po telesu, bil je vendar preboječ nasproti Turkom. Ko se je

Politični pregled.

V Ljubljani, 22. febr.

Notranje dežele.

Politično društvo „Edinost“ v Trstu vložilo bo dve spomenici, ki ste obe prevelike važnosti za primorske Slovane. Prva pojde do naučnega ministra in se tiče bodočega imenovanja poreško-puljskega škofa. Druga omenja žive potrebe poprečne železnice v Istri. Takih poprečnic bi se dve potrebovali. Prva v severni Istri iz postaje Herpelje-Kozina na državni železnici na postajo Jurdani St. Peter-reške proge južne železnice; druga naj bi pa zapadno Istro vezala z Reko, ter naj bi se izpeljala iz Reke v Preluko, Volosko, Opatijo, kateri kraj bo kmalo zaslovel zaradi svojih morskih kopelj po celem svetu, kakor je sedaj Nizza na Francoskem dobro poznana; iz Opatije v Lovrano, Moščenice, Bršec, Sisol, Rabac v Vodnjan, zopet postaje državne proge Divača-Pulj. S tema železnicama bi se Tržačanom in vsem Istranom, ki imajo v Reki opraviti in teh je mnogo, pot skoraj za en dan hoda okrajšal, kajti, kdor hoče sedaj iz Trsta ali iz Istre v Reko, mora okolo cele Istre potovati, naj jo krene na sever preko St. Petera, ali pa na jug preko Pulja po morji. In, ako se je že pri državni progi Divača-Pulj povdarjalo, da se je več iz strateških (vojaških), kakor pa trgovinskih ozirov gradila, kdo bo trdil, da bi tudi ti dve navedeni progi ne imeli ravno tako velike stratežne vrednosti, kakor bote trgovcem in popotnikom sploh priročni.

Odgospodarili so in politični svoj „grunt“ spravili na boben! Kdo? **Levičarji**. Poslednje kljuse, koje so jahali ob vsaki priložnosti korakoma, v tek in v skok — na čelu poimenskega glasovanja — otreslo se jih je, ter jim podkove pokazalo. Ni je skoraj bilo poprej važne stvari v državnem zboru, posebno ako so oni hoteli svetu pokazati, kdo je po njihovih mislih prijatelj naroda, za katero bi ne bili poimenskega glasovanja zahtevali in tudi dosegli. Prišla so na dnevni red izjemna določila in glasovati je bilo treba za-nje. Levičarji so že zopet na svojem kljusetu, toda ozirajoč se okoli sebe s strahom zapazijo, da bi se v prečudnem siromaštvu pred svetom pokazali, ako bi sedaj po imenih glasovali, kajti mnogi bi se sramovali javno proti izjemnim postavam glasovati, ter tako indirektno z anarhisti bratovščino piti, kar se je pa pri nepoimenskem glasovanju vendar le še storiti dalo. To je prva politična stranka, od kar obstoji avstrijski parlament, ki je popolnoma na nič prišla, in kar velja o posameznem človeku, da propadajoč v vedno slabše družine zahaja dokler dostikrat celó med roparje zabrede, to se sme popolnoma brez razžaljenja časti o državnozbornski opoziciji trditi. Jela se je bratiti z anarhisti, potegovajoč se za-nje, da se odpravijo državne naredbe (izjemna določila), s katerimi se jim že na prste stopa, s tem je pa očividno dokazala svojo moralčno nesposobnost, da bi kedaj dobila krmilo v roke!

Iz Brnā prinaša brzozav vest, da se bo **moravski deželni zbor** razpustil in bodo menda prav kmalo nove volitve razpisane.

Madjari mislijo bodoče leto napraviti **ogersko deželno razstavo**, na katero so tudi Hrvatje sè svojimi izdelki povabili. Hrvatje pa pravijo, da bi se razstave le tedaj vdeležili, ko bi Madjari spremeniili naslov razstave, da bi se imenovala „razstava dežel ogerske krone“. Hrvatje imajo čisto prav, da madjarsko sebičnost nekoliko pod nos dreagnejo. Če je razstava ogerske dežele, tedaj Hrvatje ondi sè svojimi izdelki ničesa iskati nimajo, ker Hrvaška ni Ogerska; če pa Madjari mislijo, da se morajo Hr-

bližal cesarski podpoveljnik Veterani od Sedmograškega sem, da bi se združil s knezom, napade ga sultan Mustafa II. s petkrat večjo vojsko, ter potolče skoraj polovico tega oddelka; tudi Veterani pade. Knez Avgust pa se ne upa Turkov prijeti, dasi je bil le nekaj milj oddaljen.

Enako nesrečno leto za cesarske je bilo 1696. Hoteli so vojsko že zgodaj spomladi začeti, pa manjkalo je potrebnega topničarstva. Manjkalo je vozov in vprežne živine, ker vlada ni plačevala. Vojaki po cele mesece niso dobivali plače, ter so ljudem siloma jemali, kar, se vé, tudi prebivalcem ni bilo po volji. Zopet so se prikazovale na zgoranjem Ogorskem ustaške čete, ktere so še le prihodnje leto ukrotili Károlyi, Negrelli in princ Vaudemont.

Od slavne zmage pri Slankamnu l. 1691 preteklo je pet let, cesarski so potratili mnogo denarja ter zgubili na tisoče vojakov, pa vendar nobene vgodne pridobitve, da celó nasprotno. Manjkalo jim je pravih poveljnikov kot Karla lotarinškega ali princa badenskega.

Knez saksonski Avgust sploh o vojski ni dosti razumel, akoravno je hotel več vedeti kakor drugi. Odstaviti ga pa tudi niso mogli, ker potem bi bil peljal tudi svoje vojake domu. Pa k sreči je bil

vatje razstave tudi vdeležiti kakor k ogerski kroni pripadajoč narod, potem je pa pred vsem treba za pravičen naslov razstavi skrbeti. Iz tega vzroka je tudi hrvaška trgovinska zbornica sklenila, da se banu lepo zahvali za povabilo, vsled kterega naj bi v deželni odbor za budapeštansko razstavo leta 1885 volila dva odbornika. Pač pa bo prosila vlado, naj predloži načrt postave deželnemu zboru, po kateri naj se leta 1888 napravi hrvaško-slavonsko-dalmatinska deželna razstava ter naj se zato vsako leto dotična svota v letni proračun postavi. Upor proti pošiljlatvi deželnih pridelkov za ogersko razstavo je bil silen in se je s tem vtemljeval, da za hrvaške pridelke na Ogerskem ni nobenih tal, kjer bi se lahko oddajali, in Hrvaška je vsled tega prisiljena napraviti za domače ljudi lastno razstavo. Za razstavo v Budapeštu se je potegovalo le dvoje židovskih trgovcev, vodja kaznilnice Taufer in pa predsednik trgovinske zbornice Grahor. Pri glasovanju so bili le trije glasovi za ogersko in 19 za narodno hrvaško razstavo leta 1888.

Cesarjevič Rudolf bo toraj v Carigrad preko Belgrada potoval, kjer bo nekaj dni gost kralja Milana, kateri ga je za časa svojega lanskega bivanja v Laksenburgu osebno povabil v Beligrad. Cesarjevič govori izvrstno srbski, ter se je lansko leto, ko ga je Milan v Laksenburgu obiskal, z njim vedno le v srbsčini pogovarjal. Da so Rudolfu Slovani sploh pri srcu, je živ dokaz, da si je pred nekaj leti izvolil zlato Prago za svojo rezidenco in da se je vrnivši se iz svojega potovanja po Jutrovem v Trstu s slovanskimi društvi, koja so se mu poklonila, v jugoslovansčini pogovarjal. Po vsi pravici se nam je nadjati, da bo cesarjevič delo nadaljeval in dovršil, kterega je njegov cesarski oče Franc Josip gledé Slovanov in njihovih teženj ter zahtevanja do enakopravnosti z družimi narodi pričel. Solnce na zemljo le od zgoraj sije, in čem više stopa, tem večji je njegov vpliv na zemljo. Enaka se tudi z nami godi. Čim više v dvorne kroge bodo slovanski nazori prodirali, tem manj zaprek se bo Slovanom na potu do zaželjenega in potrebnega zahtevanja stavilo, in tem bolj bomo čutili vpliv slovanske zavednosti v veliki nalogi, ki nas še čaka. Takrat bo napočil čas, ko ne bo več potreba proti političnim strankam majevih postav od leta 1869 vpotrebovati, kajti Slovan bo imel svoje pravice in bo tudi Nemcu njegove privoščil, ne da bi zaradi tega morda zopet kak 5. maj 1869 proti drugi narodnosti na pomoč klical.

Vnanje države.

Novo srbsko ministerstvo je po vsem parlamentarično ministerstvo in se je nadjati, da bode skupščino zopet v parlamentarni položaj nazaj pripravilo iz strankarskega stališča, kamor so ga bili radikalei s svojimi sebičnimi nameni zavlekli. Vsak, komur je napredek naših bratov na jugu pri srcu, bo to spremembo z radostjo pozdravil in to še tem več, ker so tudi na Dunaji z novim ministerstvom popolnoma zadovoljni. Kljub temu bode pa vendar Garašaninovo ministerstvo, ki je večinoma iz naprednjakov sestavljeno, še neizmerno veliko dela imelo, predno se mu posreči nevedni narod in zagrizene, Avstriji sovražne radikalee in pope prepričati, da takošna Avstriji prijazna politika Srbiji bolje ugaja, kakor pa vsako drugo, bodisi še tako laskavo pusto-lovstvo. Srbija potrebuje pred vsem drugim notranjega in zunanjega miru in tega bo dosegla le, ako je dobra prijateljica s svojim sosedom preko Donave in Save, kajti Avstriji ni še nikdar na mari bilo, da bi se bila na račun Srbije okoristiti mislila. Ona spoštuje zemljo, ktere so si Srbi vsako ped na dolgo in široko z lastno krvjo osloboditi morali. Ona spoštuje pa tudi narod, ki je stoletja trpinčen vendar ohranil narodnost svojo, ktera ga je iz suznjega

stališča pod polmescem zope povzdignila do stopinje, ktero sedaj med drugimi narodi zavzema. Naj bi ta narod tudi Avstrije blage namene tako spoznati in spoštovali hotel.

Nek dr. Moric Busch izdal je na Nemškem knjigo o **Bismarkovem** življenju in delovanju, ktera se je menda z Bismarkovim dovoljenjem pisala in na svitlo dala. Tista knjiga je menda na Dunaji dvorske kroge silno poparila. Ondi se namreč bere, da je tik pred vojsko 1866 pruski kralj Friedrich Viljem III., sedanji nemški cesar Viljem I., našemu cesarju predlagal, naj bi skupno nad Francoza planila in da menda naš cesar ni ravno odrekel (pa menda tudi ne ravno pritrdil, sicer bi se knjiga drugače izrazila. Vredn.) Knjiga tudi govori proti grofu Beustu, če tudi on sedaj nima nobene politične vloge, in s tem je knez Bismark zopet dokazal, da, kogar on sovraži, temu ne odpusti nikdar in da svojemu nasprotniku leta 1866, grofu Beustu, tudi sedaj še ni odpustil. Na Dunaji se menda povprašujejo, zakaj je pač Bismark stvar ravno sedaj razglasil, ko je njemu in njegovim na avstro-nemški zvezi tolikanj ležeče. Pomenljivo je na vsak način, da se take državne tajnosti sedaj le razkrivajo, ko se ruski diplomat knez Orlov v Berlin seli. Ali se je morda Bismark avstro-nemške zveze že nagledal? Ali morda misli, da za-nj ni več preko Rena nevarnosti, ker je Orlov in Pariza v Berlin prestavljen?

V Chartumu je Gordon paša nezavisnost Sudana razglasil, javne dolžne knjige požgal, biče, palice in klopi, na kterih so se ljudje pretepali, je v peč pometal, ječe je odprl, arabski mestni odbor je postavil, ter vse za odhod egiptovske vojske prekrbel, ter misli vse tako izpeljati, da ne bo treba krvi prelivati. Osman Digna se pa pripravlja, da bo Angleže napadel, ki Tokkarju na pomoč hité.

Gordona so v **Chartumu** navdušeno sprejeli ter ga sudaneškega sultana imenovali. Tisoč in tisoč ljudi njetlo se je k njemu, da so mu roke in obleko poljubovali. Gordon jim je obljubil, da jih bo krvoločnih bašibozukov rešil, toda ne z mečem, temveč s pravico se hoče bojevati. V Chartumu je odpustil vse zaostale davke od prejšnjih let in od letos naprej plačevala se bo le polovica. Nadjati se je, da bo kmalo mir, ker je Mahdi dosegel, kar je želel, namreč kupčijo s sužnjimi (res nepričakovano rešenje) in pa za sultana so ga napravili v Kordofanu, toraj še več, kakor si je prav za prav želel.

Izvirni dopisi.

Iz Notranjskega, 20. febr. Pred nekoliko časom je prišlo pisalcu teh vrstic na uho vprašanje, kako pijačo da so imeli tukajšnji prebivalci poprej, ko še špiritovega žganja ni bilo. In ker je to vprašanje od važnega kraja došlo, naj mi bo dovoljeno o tem nekoliko vrstic načrtati.

Od starih ljudi se zvé, da so bili tukaj enkrat zdravi in krepki prebivalci, misliti se sme, da v tem jih je vzdrževalo to, da so bili zmerni v vsem, posebno pa v pijači. Rokodelci in drugi delavci niso med dnevom nikake pijače dobivali razun domače od suhega sadja kuhane vode; a vendar so bili z vsem zadovoljni, to se vidi iz tega, da nekdanj se ni manjkalo raznovrstnih delavcev za malo plačo, kar se po enih krajih za veliko plačo pogreša sedanje čase.

Stari naši predniki, kar je bilo odraščanih, so včasih za priboljšek izpili kak polič vina ali pa malo

merico dobrega doma kuhanega žganja, o katerem se vé še zdaj povedati, kako je lepo dišalo. Veliko niso popivali, to se vé po tem, da ni bilo enkrat v vsakemu kotu krčme, še manje pa takih žganjarij, kakor so dandanašnje. Zato, ker naši predniki niso držali mnogo na pijače, bili so tudi časi drugačni, kakor sedanje dni.

Naj bo ob kratkem omenjeno, da pijača je sedanje ljudstvo najbolj popačila, to se sme po pravici trditi, ako se premisli: da ona je največ kriva in prva pomagalka, da se tolikokrat o pobojih in drugih hudobijah sliši. Po pijači pride največ, da se sedanje čase toliko zemljišč na kant prodá, da so zemljišča marsikterih gospodarjev do kraja na slabem stanju; gozdi so čisto posekani, in kar je vsega obžalovanja vredno, da po vzroku pijače je toliko nedolžnih otročičev iz rojstne hiše po svetu pognanih.

Kaka pijača najbolj med priprostim slovenskim ljudstvom deluje, to že vsaki vé, da žganje; pa zakaj? Zato, ker se prav po nizki ceni prodaja, tako, da si ga lahko že vsak otrok kupi, in pa zato, ker ta špirit ima toliko omotivne tvarine v sebi, da v kratkem času pametnega človeka v besnega divjaka spremeni. Kako škodljiva je ta pijača, tega ne vedó le učeni ljudje, ampak tudi priprosti kmetje, ki so začeli klicati za pomoč proti temu strupu.

Ljubo slovensko, sicer pošteno ljudstvo, spoznaj že enkrat svojo nesrečo! Poglej po svetu: Še vsako ljudstvo je poginilo, ktero se je v pijanost in požrešnost pogreznilo, iz tega brezna ni rešenja, kakor le resnična vrnitev k nekdanji, zdaj žalibog zapuščeni treznosti.

Zatorej naj dela vsak po svojem stanu, svoji veljavi in svoji moči, da se ljudstvo k treznosti povrne, in vsega tarnanja, vseh nesreč bode konec.

Z Dunaja, 21. febr. (*Gospodka zbornica*) imela je včeraj sejo, pri kateri so se sklepi poslaniške zbornice gledé izjemnih določb izročili v pretres in poročanje juridični komisiji. Ta komisija bila je izvoljena še tedaj, ko je imela liberalna stranka večino. Ni dvoma, da bode gospodka zbornica potrdila sklepe zbornice poslancev, dasiravno je liberalna stranka včeraj sklenila, da bode glasovala zoper izjemne določbe.

Z Dunaja, 20. febr. (*Spred sodnije.*) Iz Budapešte se je danes telegrafiralo, da Majlathovi morileci, Sponga in njegova tovariša, od cesarja niso bili pomiloščeni, in da bodo 22. t. m., to je v petek, tam obešeni. Spongova teta je nedavno sodnji izročila pismo, v katerem je prosila za pomiloščenje svojega nečaka; ako bi se pa to ne zgodilo, naj ji vsaj dajo obleko in druge reči njegove. Zdj bode imela priliko, te reči dobiti, ako je sodnija uslišala njeno prošnjo; menda bodo ubožni ženi ljubše, kakor malopridni Sponga sam.

Sodnajska preiskava zoper Schenka in njegova tovariša se bode vršila neki 13., 14. in 15. marca. Te dni je pa z Dunaja zopet zginila neka 22 let stara dekla, Amalija Hoffmann, ki jo je bila gospodinja 14. t. m. zvečer ob osmih poslala v bližnjo kavarno po časnike in v gostilno po pivo. Deklé je dobilo časnike, toda odtlej je zginilo, da se ne vé kam; v gostilno je ni bilo več. Ker je vse svoje reči

Av gust pa smrti Sobieskijevi izvoljen za poljskega kralja, in poveljništvo prevzame prvi vojaški poveljnik, ki jih je Avstrija imela, princ Evgen.

Pri Petrovardinu se postavi Evgen s cesarsko vojsko, sultan Mustafa pa zbere do 100.000 mož pri Belemgradu. Sultan hoče Evgena na strani pustiti ter se obrne proti Segedinu. Evgen ga hoče prestriči in tako sultana prisili, da se ustavi pri Zenti, kjer je hotel prekoračiti Tiso. Skoz gozde in močvirje hiti Evgen za njim, da bi ga dohitel.

11. septembra prihiti cesarska armada do turškega tabora. Večina turškega topničarstva in konjištva je bila že na levem bregu Tise. Že prihod avstrijske vojske zbega turško armado. V dveh urah so bili Turki obkoljeni v polukrogu od cesarske armade. Najprvo jih prime na desnem krilu general Heisler, na levem Guido Starhemberg, in slednjič središče. Levo krilo pod Starhembergom prodere v turški tabor ter si osvoji gradbe pred mostom čez Tiso. Tako so bili Turki ločeni od Tise in druge armade, ki je bila že onstran vodé. Cesarski konjiki razsedejo, in prične se v resnici mesarsko klanje. Cesarski ne prizanesajo nobenemu Turku; če kateri uide, utone v Tisi. V dveh urah je bilo pobitega do 20.000 sovražnika, veliki vezir in mnogo paš, blizo 10.000 jih utone v vodi.

Sultan, ki je bil med bojem na levem bregu Tise, hitro zbeži ter pusti v taboru neizmerno bogat plen; 160 večjih in manjših topov, 7 konjskih repov, 423 zastav, 3 milijone denarja v vojaški blagajnici, svojo zasebno blagajnico, 9000 vozov, 6000 velblodov, 15.000 volov in 7000 konj. Avstrijska armada je zgubila le 430 mrtvih in 1600 ranjenih. V zahvalo podeli cesar Evgenu mnogo posestev na Ogerskem. Po tej zmagi jo Evgen vdari s 7000 izbranimi bojevniki v Bosno ter pridere do Sarajeva. Vse se mu vdá ter poklanja.

Po velikanskem poboji želé Turki mirú; pa tudi Avstrija ga je potrebovala vsled drugih vzrokov. Meseca oktobra se snidejo v Karlovcih v Sirmiji zastopniki Avstrije grof Wolfgang Oettingen in Leopold Schlick; Carlo Ruzzini, zastopnik Benetek, Malahovski, zastopnik Poljske, Bogdanovič, zastopnik Rusije, Anglež lord William Paget in Holandec Coliers. Turke sta zastopala Reis Effendi Rami in tolmač Maurocordato. Obravnave so trajale od 13. nov. 1698 do 26. jan. 1699. Izid teh dogovorov je bil, da so Turki Leopoldu odstopili Sedmograško, Ogersko, izvzemši temešvarski Banat. Tudi Hrvatska, Slavonija in otoki v Tisi in Marošu pripadejo cesarju. Tököly je moral se soprogo Heleno v pregnanstvo v Bitinijo.

Benetke so dobile Moreo in več mest na dalmatinskem obrežji; Poljska Kaménjec, Podolijo in gospostvo nad Ukrajino. Prvič da so Turki v teku stoletij odstopili ozemlja svojim sovražnikom. Leta 1683 stali so prevzetni pred Dunajem, 16 let pozneje imeli so le še ped zemlje v Avstriji. A tudi to jim Evgen kmalo vzame.

Turčija je namreč hotela Benetkam odvzeti Moreo, pa tadanji cesar avstrijski Karol VI. se potegne v Carigradu za Benečane. To dá povod novi vojski. Pri Petrovardinu zgrabi Evgen Turke 5. avg. 1716 ter jih sijajno premaga. Temešvar, ki je še bil v turških rokah, se podá, in 16. avg. 1718 Evgen zopet premaga pri Belemgradu trikrat močnejšo turško vojsko. Turki sklenejo l. 1718 v Požaravci mir s cesarjem ter mu odstopijo Banat, kos Valahije do Alute, del Srbije med Moravo in Drino z Belimgradom in Slavonijo do Save.

Pozneje l. 1739 je cesar Karol sicer Srbijo in Valahijo zopet zgubil, pa moč nekdanjih Ozmanov je bila strta. Turki so začeli pešati, posebno odkar jih Rusi pesté, ter životarijo ob milosti evropskih velevlasti.

pustila doma, ni misliti, da bi bila ušla; in ker je bila s službo svojo jako zadovoljna in jo je tudi gospoda rada imela, se tudi ne more soditi, da bi si bila sama kaj žalega storila. Mislijo toraj, da se je dekletu kaj hudega primerilo, in policija, kateri se je reč naznanila, vse žile napenja, da bi zvedela, kaj se je z njim zgodilo.

Te dni se snuje pred porotniki zanimiva obravnavna zoper neko ženo Amalijo Better, njenega sina Sigmunda in njeno hčer Ano, ker so dr. Mukiša opeharili za 12.000 gold., nekega Auerja pa za 9000 gold. Pravda je jako zanimiva, ker priča, kako predrzni so bili stiskavci, in kako slab je bil dr. Mukiš, ki se je dal od njih toliko časa stiskati, ne da bil reč precej naznanil policiji.

Domače novice.

(O volitvah za kupčijsko in obrtniško zbornico kranjsko.) Volilni listi so menda že povsod razdeljeni, a žalibog, da slišimo od več krajev pritožbe o preveliki mlačnosti narodnjakov in o tem, da so narodni kandidati premalo razglašeni. Skonca namreč se je mislilo, da naši nasprotniki se ne bodo podali v brezvspešen boj; res so najzagrizeneji, to je Schreyjeva svojat, še zdaj za kujanje prav do konca in kraja, a zmernejša stranka je vendar sklenila, da se voli in da se nastavijo kandidati, pa prav na tihem, ker vidijo mlačnost narodne stranke. Toraj le ne dremati in spati, da nas v spanji ne prekanj in ne prehitijo nasprotniki! Še teden dni ni več do tje, ko morajo biti vsi listi v rokah kupčijske zbornice, namreč do 28. t. m.

(V mestnega odbora včerajšnji seji) se je najprej spominjal župan g. Grasselli umrlega milostljivega gospoda knezoškofa, odborniki so svoje sočutje o njegovi smrti razodeli s tem, da so vstali. Došlo je tudi pismo od deželnega odbora, naj se volijo mestni odborniki v odsek za dolensko železnico. Več o tej seji še poročamo.

(„Kmetovalec“) bo, kakor poročajo „Novice“, pričel izhajati s 1. marcem in potem izhajal 1. in 15. vsacega meseca. Zaostale številke se bodo še doposlale.

(Vse eno pa vendar ni!) Včerajšnji „Narod“ piše, da se volilne listine za kupčijsko zbornico razpošiljajo baje tudi nekterim narodnjakom z nemškimi naslovi, kar je baje nekatere izmed njih tako razkačilo, da še voliti ne mislijo; svojo razjarjenost sklene s tem stavkom: „Po tem takem je res vse jedno, naj v kupčijski zbornici sede narodnjaki ali pa nemčurji.“ Lepa logika taka! Ali „Narod“ ne vé, da kupčijska zbornica, če bi družega ne bilo, voli v državni zbor in ima v deželnem zboru dva poslance? Ali je toraj tudi vse eno, če pri volitvi za državni zbor, pri kateri nam je treba še zmiraj največega napore, svojih 24 glasov oddá nemškutarju, kar stori škode za 48 glasov? Ali je vse eno, če pošlje v deželni zbor kranjski dva nemškutarja namestu dveh narodnjakov? Če take besede niso — milo sojene — najmanj politična kratkovidnost, kaj so pa? Le v jajcu ne iskati dlake, kjer tega treba ni!

Razne reči.

— Vabilo k prvemu rednemu občenemu zboru „Notranjske posojilnice“ v Postojni, kateri bode dne 24. februarja 1884. ob 4. uri popoldne v društvenih prostorih. Dnevni red: 1. Nagovor ravnatelja. 2. Poročilo blagajnikovo. 3. Poročilo nadzorovalnega odbora. 4. Volitev ravnateljskega odbora in sicer: a) ravnatelja, b) blagajnika, c) kontrolorja in d) dveh namestnikov. f) Volitev 6 članov v nadzorovalni odbor. 5. Predlogi društvenikov. K polnoštevilni udeležbi vabi častite deležnike najuljudnejše Ravnateljski odbor.

— Naznanilo nadzorovalnega odbora „Notranjske posojilnice“ v Postojni. Nadzorstvo „Notranjske posojilnice“ v Postojni je pregledalo in primerjalo letne račune za l. 1883 in Vam naznanja, da so pregledani letni računi in bilanca razpoloženi na spregled v zadržnej pisarni, kakor to zahteva § 30. al. 4. društvenih pravil. V Postojni, 21. februarja 1884.

Nadzorovalni odbor.

— Zmrznil. Iz Sore se nam poroča: V noči od 19.—20. t. m. je na Studencičah še ne prav 24 let star oženjen krojač Janez Luštrek zmrznil. V mraku je nesel nekaj zgotovljene obleke v hribe.

Ker ga ni bilo ponoči nazaj, ga gre žena drugo jutro iskat, ter ga najde na samem čez pot ležati — že trdega. Nesrečno žganje je bilo spet krivo!

— Iz Sore se nam naznanja: Pri zmanjševalni dražbi dne 20. febr. so prevzeli sledeči gospodje raznovrstna dela za novo cerkev: 1. Zidarsko delo Franc Faleschini. 2. Tesarsko delo Franc Ločniškar iz Smlednika. 3. Kamnosek Lovro Vodnik. 4. Mizarsko delo Andrej Šifrar s Svetja. 5. Ključarsko delo Albin Ahčič. 6. Kleparsko in pasarsko delo Janez Belec iz Št. Vida. 7. Mizarsko delo Lovro Zelnik iz Sp. Senice. 8. Steklarsko delo Janez Inglič iz Loke. Dražba se je vršila pod izvrstnim vodstvom g. stavbenega adjunkta Janeza Böltz, ki je v kratkem času vse to težavno delo dognal in s tem pokazal, da je strokovnjak v tej zadevi.

— Cesarjev dar. Za razširjenje šole v Preserji je presvitli cesar daroval 200 goldinarjev iz svojega.

— „Deutscher Hausschatz“. Obseg ravnokar izišlega 7. zvezka „D. H.“ je sledeči: Text: Alle Schuld rächt sich auf Erden. Roman von Walther von der Wied (Forts.) — Das Krönungsfest des ersten preussischen Königs. Authentisch dargestellt von Venanz Müller. — Es war einmal. Gedicht von H. H. Mönch. — Eine kulturgeschichtliche Betrachtung über die Kochkunst. — Zur Geschichte des Postwesens. Von W. M. in Mainz. III. Neuere Zeit. Entwicklung des Postwesens in Deutschland. — Skizzen aus London. 'S ist St. Valentinstag. Von Dr. A. Heine. — Bilder aus Spanien. Die ehemalige Moschee in Cordoba. — Allerlei. — Illustrationen: Altdeutscher Burghof. Motiv aus der Burg zu Rothenburg an der Tauber. Originalzeichnung von F. C. Mayer. — Das Pantheon in Rom in seiner früheren Gestalt. — Das Pantheon in Rom in seiner jetzigen Gestalt. — Kuriose Geschichte. Von Fedor Flinzer. — Werber aus der Zeit des dreissigjährigen Krieges. Gemalt von Werner Schuch. — Inneres der ehemaligen Moschee zu Cordoba in Spanien. Nach einer Photographie. — Angenehme Beschäftigung. Gemalt von E. Breitschneider. — Schattenbilder aus Sawaben: Landleute von Rottweil. Naročevanja na list „Deutscher Hausschatz“ kakor tudi na vse druge vedno sprejema katoliška bukvarna v Ljubljani.

— Na Dunaji je umrl grof Gustav Kálnoky, oče ministra zunanjih zadev. Star je bil 84 let in se je 17. decembra 1799 v Sibinji (Hermannstadt) na Erdeljskem rodil. Bil je c. kr. kamornik in nadporočnik razven službe. Poročil se je leta 1827 v Brnu z grofico Izabelo Schratenbachovo, s katero je imel 7 otrok. Med temi je bil tudi sedanji minister Gustav grof Kálnoky.

— Prošnja za pomiloščenje Majlathovih morilcev Sponge, Pithelya in Bereza v Budapešti se je rešila s pristavkom, naj se zgodi pravica. Vsled tega so jim 21. t. m. naznanili smrtno obsodbo in danes 22. so jih obesili. Pomiloščenja se je najbolj nadjal Bereza in je ves čas strašno divjal po ječi. Sponga in Pithely sta osodo bolj z voljo prenašala.

— Dva nova svetnika so razglasili v nedeljo, 10. t. m., v Rimu. Eden je kapucinec Fra Diego Giuseppe de Cadice, druga pa nuna Marija Geltruda Salandri, ustanoviteljica samostana dominikanerice „presv. rožnega venca“ v Valenzi v južni Italiji. Obredi so se kakor navadno vršili. Nekoliko pred dvanajsto uro so se podali sv. oče v prestolno dvorano, kjer so se bili zbrali kardinali, generali raznih redov, monsignori in drugi duhovni dostojanstveniki. Sv. oče ostanejo pred prestolom, na desni jim je bil prefekt viteške kongregacije kardinal Bartolini, ob levi pa kardinal Oreglia di San Stefano. Prvi je sprožil kanonizacijo meniha, drugi pa ono nune. Nasproti sv. očeta stali so: oba zatoževalca (advocati diaboli) in oba zagovornika novih svetnikov. Tajnik viteške kongregacije monsignor Salvati prebere papeževe dekrete, po katerih se kanonizacija dovoljuje, na kar se redovna generala kapucinov in dominikancev sv. očetu toplo zahvalita za veliko čast, ktera je oba redova doletela. Sv. oče sedaj razpravljajo čudeže, kateri so se po priprošnji že zgodili in opominjajo navzoče k posnemanju kreposti teh dveh svetnikov. Konečno so vsi zbrani pokleknili in apostolski blagoslov sprejeli. Tako poroča „Osservatore Romano“.

Telegrami „Slovenca“.

Dunaj, 21. febr. V davkarskem odseku je izrekel vladni zastopnik, da se vlada peča z izdelanjem postave o pobiranju davka in da se bo brž, ko bo gotova, podala zbornici.

Budapešta, 22. febr. Majlathovim morilcem se je naznanila smrtna obsodba ter se jim reklo, naj se pripravijo za smrt.

London, 21. febr. Vojne čete za vojsko so razen onih, katerih pričakujejo iz Adena, in razen mornarskih vojakov iz Malte, ki pridejo jutri, v Suakimu popolnem združene. Proti Tokaru vzdignejo se v nedeljo. — Po „Reuterjevem“ poročilu iz Shanghaja je v Mongoliji baje vnel se punt.

London, 22. febr. Prevaževalna ladija „Neera“ je z vojaki blizo Suakima obtičala v pesku. Vojake so vzele druge ladije. Ladija „Hecla“ straži ponesrečeno „Neero“.

Novi Jork, 22. febr. Po viharji v južnih državah je bilo nekaj manjših mest razdjanih, več ljudi razbitih, našlo se je grozno razmesarjenih trupel možkih, žensk in otrok. Število ponesrečenih je od 300 do 400, razdjanih poslopij 5000.

Tuji.

20. februarija.

Pri **Maliči**: Anton Angerer, železn. vradnik, z Dunaja. — Flesch, Götzel in Pressburger, kupei, z Dunaja. — Goldschmidt, kupec, iz Trsta. — Janez Sirknik, farni oskrbnik, iz Gradiš.

Pri **Stonu**: Bach, zavarovalnični nadzornik, z Dunaja. — Ignacij Diem, kupec, z Dunaja. — Lengyel, kupec, iz Kaniže. — Wachsmann, kupec, iz Trsta. — Fel. Bartosch, železn. vradnik, s soprogo, iz Spljeta. — Frid. Schwarz, iz Novomesta. — Leopold Hofer, c. k. vradnik, s soprogo, iz Ljubljane. — Mesar, župnik, iz Boh. Bistrice. — Mih. Trček, župnik, iz Vač. — Leban, s soprogo, iz Vipave. — Josip Ozura, kupec, iz Osilnice. — Janez Arich, posestnik, iz Pazna.

Pri **Južnem kolodvoru**: Josip Schrabl, s soprogo, iz Pusterthala. — Marija Pollaj, vradnik, s soprogo, iz Banjaluke. — Avgust Wagner, zasebnik, iz Gradca. — Samuel Leitner, kup. potovalec, iz Budapešte.

Umrli so:

20. febr. Liza Szantner, čevljarjeva hči, 5 ur, Dunajska cesta št. 7, oslabljena. — Ana Heran, paznikova hči, 14 dni, ulice na Grad št. 13, vsled krča v čeljustih. — Janez baron Grimšič, vpokojeni c. k. deželnega predsedstva svetnik, 87 let, Vegove ulice št. 6, bolezen v možganih.

Eksekutivne dražbe.

27. febr. 1. e. džb. pos. Jože Kren iz Kočevja, 560 gl. Kočevje.

28. febr. 1. e. džb. pos. Janez Klemenc iz Jakobovic, 4507 gl. Logatec. — 1. e. džb. pos. Anton Kunc iz Unca, 6739 gl. Logatec. — 3. e. džb. pos. Jožef Berčan iz Bojanivka, Zatičina.

29. febr. 1. e. džb. pos. Anton Penko iz Harije št. 10, 1760 gl. Ilirska Bistrica. — 3. e. džb. pos. Jera Baraga z Vrha, 1600 gl. Lož.

Dunajska borza.

21. februarija.

Papirna renta po 100 gl.	79 gl. 70 kr.
Sreberna „zlat“ renta, davka prosta	80 „ 70 „
4% avstr. zlat. renta, davka prosta	101 „ 35 „
Papirna renta, davka prosta	94 „ 95 „
Ogerska zlat. renta 6%	121 „ 90 „
„ „ 4%	90 „ 20 „
„ „ papirna renta 5%	87 „ 95 „
Kreditne akcije	160 gl. 307 „ — „
Akcije anglo-avstr. banke	200 gl. 114 „ 75 „
„ avstr.-ogerske banke	845 „ — „
„ Länderbanke	112 „ 90 „
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	605 „ — „
„ državne železnice	311 „ 50 „
„ Tramway-društva volj. 170 gl.	232 „ 25 „
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 123 „ 20 „
4% „ „ „ 1860	500 „ 135 „ 25 „
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 172 „ 40 „
„ „ „ 1864	50 „ 172 „ — „
Kreditne srečke	100 „ 173 „ — „
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „ — „
Rudolfove srečke	10 „ 20 „ — „
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	106 „ 50 „
„ Ferdinandove sev.	105 „ 20 „
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104 „ — „
London	121 „ 70 „
Srebro	— „ — „
Ces. cekini	5 „ 71 „
Francoski napoleond.	9 „ 62 1/2 „
Nemške marke	59 „ 40 „

Katoliški duhovščini in katoliškim Slovincem

se vljudno priporoča „Katoliška bukvarna“, ki je bila pred polpetim letom od slovenskih rodoljubov osnovana.

Bukvarna opravlja in izvršuje vsa navadna bukvarniška dela; tedaj jemlje dobre in podučne spise v zalogo (se vé, kolikor ji dopuščajo okoliščine); naročuje knjige vseh jezikov in iz vseh kraev; ravno tako naročuje tudi vse časopise. Posebno ima lepo zalogo molitvenih knjig, oskrbuje pa tudi vse druge po željah naročnikov. Prečistiti duhovščini priporočamo prav lepo zalogo missalov, raznih brevirjev, bogoslovskih knjig, podobice, križev, molekov, križevih potov in vseh drugih dotičnih reči.

Vsako naročilo se izvršuje kolikor mogoče naglo in po nizki ceni.

Katoliška bukvarna
na stolnem trgu št. 6.